

Det er muligt, at det er nødvendigt at gaa dertil. At man i Aarenes Løb i alt for høj Grad har undladt at holde igen fra Statskassens Side, er sikkert nok. Men lige saa sikkert er det, at adskilligt Arbejde paa videnskabelige, kunstneriske og humane Opgaver i Befolkningen vil faa en krank Skæbne og maaske helt blive sønderbrudt, om disse Forslag blive gennemførte. Der vil rundt omkring blive gjort stor Skade derved. At den højtærede Finansminister henviser til, at det private Initiativ nu maa tage stærkere fat, kan være meget godt. Men naar Staten i den Grad, som det nu — som Følge af en planløs Finanstyrelse — maa ske, udskriver forøget Skat og nøder Kommunerne til at gøre det samme, er Muligheden for, at private i større Omfang skulle opretholde Institutioner af samfundsnyttig Karakter, i allerhøjeste Grad svækket. Jeg tror, at man i lange Tider i høj Grad har overset den store Betydning, som den frivillige Selvbeskatning, som Folket har paalagt sig i Samfundssjemed, har haft.

Naar den højtærede Finansminister, som budet, om kort Tid vil gøre Rede for Virkningerne af Lønningslovene af 1908, beder jeg ham om at oplyse, hvorledes det egentlig forholder sig med dette, at Statsbanernes Udgifter, ifølge Trafikministerens Udtalelser i Fjor, derved med eet Slag blev forøgede med 4 Mill. Kr. Forholdet er nemlig dette, at i den daværende Finansministers Forslag var der beregnet en Forhøjelse af Lønningerne ved Statsbanerne paa 1,653,000 Kr., hvilket Beløb ved Behandlingen paa Rigsdagen blev reduceret til 1,500,000 Kr. Hvorledes er det muligt, at Lønningsloven for Statsbanernes Vedkommende med eet Slag forøgede deres Udgifter med endnu $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr.? Det vil endvidere være interessant at faa at vide — og jeg nævner det her, for at den højtærede Finansminister, hvis han vil, kan tage dette med —, om det er rigtigt, hvad der er kommet offentligt frem, at det har været nødvendigt i Løbet af de sidste 2— $2\frac{1}{2}$ Aar vel at forøge Antallet af Funktionærer under Statsbanerne med 1,700—1,800, altsaa en Forøgelse af 16 pCt.

Hvad Statsbanerne i øvrigt angaar, vil der, naar man regner med en Afskrivning af 1 pCt., være en Forrentning paa $1\frac{1}{4}$ pCt. Den højtærede Minister gjorde imidlertid hertil den Bemærkning, at man saaledes neppe kunde paastaa, at den i Fjor vedtagne Forøgelse af Statsbanetaksterne har været overdrevent stor, og dette giver mig Anledning til at spørge den højtærede

Minister, om det da er hans Opfattelse, at efterhaanden som Staten bygger flere og flere urentable Baner, skulle Taksterne over det hele sættes op, for at man kan faa en ønskelig Forrentning. Det vilde være det eneste rigtige, det eneste forsvarlige, at man tog Reb i Sejlene med Hensyn til Jernbanebygningen, der er gaaet langt ud over, hvad den i sin Tid nedsatte Kommission, hvor ogsaa Rigsdagen var repræsenteret, foreslog, ligesom det — jeg gentager dette fra i Fjor — vilde være rigtigt og forsvarligt at gaa bort fra den Form for Tilskud til Statshusmandsbrug, som vi ere inde paa, og hvortil der aarlig gives mange Penge ud, til saare tvivlsom Nytte. Denne Sag burde fremmes gennem Tyendesparkasserne, og Laanene burde ordnes gennem Kreditforeningerne. Staten ligger nu inde med en Mængde af disse Statshusmandsobligationer, og ikke alene for sidste Aar, men nu vist i en Række af Aar har Staten ikke kunnet realisere disse, selv efter at man har besluttet at ville realisere dem til 75 pCt. For sidste Finansaar drejer det sig om omtrent 3 Millioner, som Statskassen har maattet renoncere paa. Der mangler fra Finanslovkommissionen Forslag til en Systemforandring paa dette Omraade.

Jeg er enig med den højtærede Finansminister i, at en Stat ikke blandt sine Aktiver kan opføre Anlæg, Bygninger o. s. v., der benyttes til Erhvervsvirksomhed. Det kan en Privatmand gøre, men en Stat kan ikke gøre det. Det er derfor rigtigt, at der ikke bør være Tale om nogen Afskrivning der.

Jeg ønsker at spørge den højtærede Finansminister, om han ikke mener, at det vilde give større Klarhed og tillige større Ædruelighed i Opfattelsen af vore finansielle Forhold, om man ophævede Stats-Laanefonden. En Bemærkning af den højtærede Minister forleden Dag kunde tyde paa, at han er af den Opfattelse. Jeg har den.

Jeg tillader mig dernæst at spørge den højtærede Kultusminister, hvorledes det gaar med Revisionen af Loven om Tilskud til de private Realskoler, der nu har staaet paa Dagsordenen i en Aarrække, og som der er givet de interesserede positivt Tilsagn om. Og siden jeg er inde paa dette, maa jeg maaske sige, at jeg anser det for meget uheldigt, at der foreslaas en Formindskelse af Bevillingen til Censureringen ved Mellemskole- og Realeksamen. Det er efter de Erfaringer, der foreligge, absolut nødvendigt, at der ad den Vej føres en effektiv Kontrol med Arbej-